

20.01.2025

Til Klima- og miljødepartementet

Utkast til forskrift for tilskuddordning for natur- og friluftslivstiltak i områder berørt av landbasert vindkraft – høringsuttalelse

Vi viser til høring av utkast til forskrift for tilskuddordning for natur og friluftslivstiltak i områder berørt av landbasert vindkraft, (deres ref. 24/4271).

Den Norske Turistforening, Norge Jeger og Fiskerforbund og Norsk Friluftsliv har ved en rekke anledninger uttalt oss sterkt kritisk til utbygging av vindkraft på land, særlig i viktige natur- og friluftslivsområder, som:

- Inngrepsfrie naturområder i Norge (INON)¹ og områder med truede² og utvalgte naturtyper³
- Viktige leveområder og trekkområder for truede arter⁴, herunder IBAs⁵/KBAs⁶
- Natur med særlig høyt karbonopptak og stor karbonlagring⁷
- Områder definert som nasjonalt og regionalt⁸ viktige friluftslivsområder⁹

Derfor stiller vi i utgangspunktet spørsmål ved ordningen med tilskudd for natur- og friluftslivstiltak i områder berørt av vindkraft. Vi mener det ville være mye mer hensiktsmessig å unngå vindkraftutbygging, som går på bekostning av natur- og friluftslivsverdier. Ordningen må ikke på noe vis erstatte gode vurderinger og vektlegging av natur- og friluftslivsverdier i forkant av utbygging, og heller ikke forskutteres som avbøtende tiltak i berørte områder. Vi vil understreke at et bedre rettsvern for naturen, som innføring av hjemmel for tidlig avslag og grundige KU-prosesser, vil være avgjørende for å ivareta intakte naturområder for et levende og bærekraftig naturmangfold og friluftsliv.

¹ <https://www.miljodirektoratet.no/ansvarsomrader/overvaking-arealplanlegging/naturkartlegging/Inngrepsfrie-naturomrader/>

² <https://www.artsdatabanken.no/Pages/334452/Naturtyper>

³ <https://kartkatalog.miljodirektoratet.no/Dataset/Details/1007>

⁴ <https://artsdatabanken.no/lister/rodlisteforarter/2021>

⁵ <https://www.birdlife.no/prosjekter/iba/>

⁶ [BirdLife Data Zone](#)

⁷ NINA Karbonlagring i norske økosystemer (revidert utgave), 2020. <https://hdl.handle.net/11250/2655582>

⁸ <https://www.miljodirektoratet.no/aktuelt/fagmeldinger/2024/juni-2024/skal-kartlegge-regionalt-viktige-friluftslivsomrader/>

⁹ https://kartkatalog.miljodirektoratet.no/MapService/Details/friluftsliv_kartlagt

Vi viser til at intakt natur også er avgjørende for det norske reiselivet som fremhever ivaretagelsen og forvaltningen av natur- og kulturlandskap, og det biologiske mangfoldet som svært viktig for det norske reiselivsproduktet.

Bakgrunnen for saken

I forbindelse med innføring av grunnrenteskatt på landbasert vindkraft ble det i statsbudsjettet for 2024 bestemt at et beløp tilsvarende 0,2 øre per kWh vindkraftproduksjon skal avsettes til lokale formål som natur, reindrift og eventuelt andre formål som er direkte berørt av arealbruken.

I denne forbindelse ble det opprette en tilskuddsordning til natur- og friluftslivstiltak i områder som er berørt av landbaserte vindkraftverk. Denne høringen omfatter tilskuddsordningen til natur- og friluftslivsformål.

Kommentarer til forslaget

Vi oppfatter tilskuddsordningen og forslaget til forskrift som en erkjennelse av at utbygging av vindkraft faktisk har negative konsekvenser for natur- og friluftsliv. Det er svært viktig at tilskuddsordningen ikke fritar offentlige myndigheter og utbyggere ansvaret for de negative konsekvensene av slike utbygginger. Og mulighetene, som ligger i tilskuddsordningen for kompenserende tiltak, må ikke kunne brukes som et argument for videre utbygging av ny vindkraft i viktige natur- og friluftslivsområder.

Samtidig mener vi at om ordningen skal monne og fungere etter hensikten – å *kompensere negative konsekvenser for natur og friluftsliv i områder berørt av vindkraftverk på land, og bidra til at natur blir reetablert eller får bedre betingelser, og at friluftslivsmuligheter bedres i disse kommunene*, så må tildelingen økes vesentlig utover 0,1/0,2 øre/kWh.

Vi mener også at det er grunnleggende feil å kreve egenandel av de organisasjonene som påtar seg å utbedre de negative konsekvensene av vindkraftutbygging på land. Det innebærer i praksis at frivilligheten/organisasjonslivet må delfinansiere avbøtende tiltak for nedbygging av natur- og friluftslivsverdier, som utbygger har skapt og myndighetene har godkjent. Slik kan det ikke være.

Formål og måloppnåelse (§ 1 og 2)

Når tilskuddordningen først er etablert, støtter vi at formålet med tilskuddsordningen, som er å ivareta og fremme natur og friluftsliv i kommuner berørt av vindkraftverk, og at måloppnåelsen vurderes ut ifra om tilskuddene bidrar til at natur blir reetablert eller får bedre betingelser eller til at mulighetene for friluftsliv bedres i disse kommunene.

Hvem kan søke (§ 3)

Vi mener hovedansvaret for å kompensere for negative konsekvenser av vindkraftverk påhviler offentlige myndigheter og utbygger, men vi støtter at også frivillige organisasjoner kan søke på tilskuddsordningen.

Hvor og hva (§ 4)

Det er viktig at tilskuddet ikke bare kan gis i kommuner der vindkraftanlegget fysisk er lokalisert, men også i nabokommuner som er berørt av anlegget.

Vi støtter de konkrete forslagene til tiltak, som det kan gis støtte til, både innenfor natur og for friluftsliv.

Krav for tildeling (§ 5)

Det må være en forutsetning at tiltakene, som skal fremme naturmangfold, faktisk gjør det. Vi støtter derfor kravet til å redegjøre for hvordan tiltaket vil bidra til å fremme naturmangfoldet. Vi støtter også at friluftslivstiltak må være tilgjengelig for alle og være tilpasset landskapet og natur- og opplevelseskvalitetene i området.

Prioriteringer (§ 6)

Vi støtter ikke kravet til 25 % egenfinansiering/-innsats. Vi finner det helt urimelig og feil at en frivillig organisasjon eller andre, som ønsker å gjøre tiltak for å kompensere for de negative konsekvensene av et vindkraftanlegg, må stille med egenandel. Hvis der er et mål at frivillige organisasjoner eller andre skal bidra, må dette kravet fjernes, i alle fall for de frivillige organisasjonene, jf. også det vi skriver ovenfor om dette.

Det kan være positivt at tiltaket inngår i en kommunal plan, men vi mener det viktigste må være at tiltaket kompenserer for ødeleggelser, som følge av vindkraft.

Vennlig hilsen

Den Norske Turistforening

Siren S. Juliussen
seniorrådgiver,
energi og naturforvaltning

Norges Jeger- og Fiskerforbund

Siri Parmann
fagsjef

Norsk Friluftsliv

Hans Erik Lerkelund
fagsjef naturforvaltning